

La docència de la Farmàcia Clínica en la formació de grau i postgrau de Farmàcia

Eduardo L. Mariño

Catedràtic Emèrit

Unitat de Farmàcia Clínica i Atenció Farmacèutica

Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació

Universitat de Barcelona

XXX Jornada de la Societat Catalana de Farmàcia Clínica

30 anys caminant plegats i construint
el futur de la farmàcia clínica

17 de juny de 2025

Auditori de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques

L'Acadèmia
FUNDACIÓ ACADÈMICA DE CIÈNCIES MÈDIQUES
PER LA MILLOR DE LA CIÈNCIA I LA SALUT

Agència catalana d'avaluació de l'impacte social de la recerca i l'innovació sanitària

Prof. Rising, *University of Washington* a la costa del Pacífic dels EUA, va començar a principis dels anys 40 del segle passat, una nova metodologia docent, fent que els estudiants sortissin al món real.

Rising LW.

Theory and Practice Can Be Combined.
Am J Pharm Educ 1945,9:557-559

Va comptar amb l'oposició de:

- **L'American Association of Colleges of Pharmacy**
- **L'American Council on Pharmaceutical Education**

Johnson HS. (Chairman) (1946): Report of the Committee on Educational and Membership Standards.
Am J Pharm Educ 1946,10:80-90

La història indica que "les resolucions van a ser aprovades **sense permetre que** ni el professor que va a originar el pla, ni els estudiants i farmacèutics que van a participar a l'experiment, tinguessin **l'oportunitat de ser escoltats**".

The Washington Experiment—Clinical Pharmacy *

H.W. Youngken Jr.

Show more ▾

+ Add to Mendeley Share Cite

[https://doi.org/10.1016/S0002-9459\(24\)07746-5](https://doi.org/10.1016/S0002-9459(24)07746-5)

[Get rights and content](#) ↗

References (0)

Cited by (0)

* This paper is a contribution of the Problems and Plans Committee, A.A.C.P.

[View full text](#)

Youngken W.

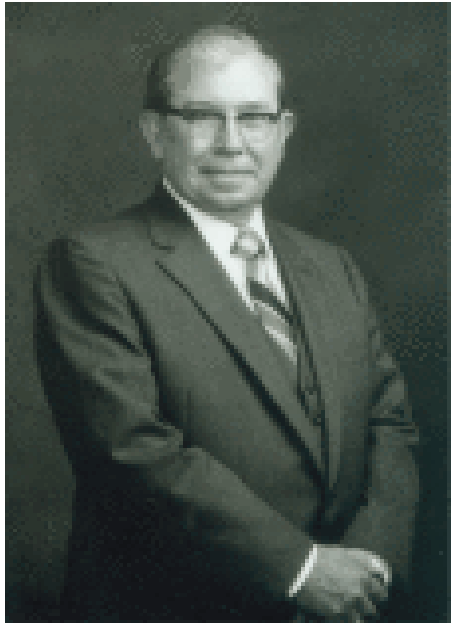
The Washington Experiment - Clinical Pharmacy.

Am J Pharm Educ. 1953;17(1):64-70

Jenkins GL, Sperandio GJ, Latiolais CL.

Clinical Pharmacy, a Text for Dispensing Pharmacy

Mc Graw-Hill Inc., New York, N.Y., 1966, p. 379.

Parker PF.

Drugs and the People.

Am J Hosp Pharm. 1967,

24:350-355

> Am J Hosp Pharm. 1985 Sep;42(9):2018-22.

Paul F. Parker's impact on pharmacy education

J C Cloyd

PMID: 3901743

HEROES OF PHARMACY · Volume 49, Issue 1, P117-121, January-February, 2009

[Download Full Issue](#)

Paul Frederick Parker 1919–1998: A visionary innovator

Dennis B. Worthen, PhD

[Affiliations & Notes](#) [Article Info](#)

 JAPhA
Journal of the
American Pharmacists
Association

“Farmàcia Clínica és un concepte o una filosofia que fa èmfasi en l'ús apropiat i segur dels medicaments als pacients. Aquest èmfasi es fa sobre el medicament aplicat al pacient i no pas sobre el medicament producte. Això només s'aconsegueix mitjançant una interacció responsable del farmacèutic amb totes les disciplines de la salut que estan relacionades d'alguna manera amb els medicaments”.

Definition of Pharmaceutical Care

Pharmaceutical care is the responsible provision of drug therapy for the purpose of achieving definite outcomes that improve a patient's quality of life. These outcomes are (1) cure of a disease, (2) elimination or reduction of a patient's symptomatology, (3) arresting or slowing of a disease process, or (4) preventing a disease or symptomatology.

Pharmaceutical care involves the process through which a pharmacist cooperates with a patient and other professionals in designing, implementing, and monitoring a therapeutic plan that will produce specific therapeutic outcomes for the patient. This in turn involves three major functions, (1) identifying potential and actual drug-related problems, (2) resolving actual drug-related problems, and (3) preventing potential drug-related problems.

Pharmaceutical care is a necessary element of health care, and should be integrated with other elements. Pharmaceutical care is, however, provided for the direct benefit of the patient, and the pharmacist is responsible directly to the patient for the quality of that care. The fundamental relationship in pharmaceutical care is a mutually beneficial exchange in which the patient grants authority to the provider and the provider gives competence and commitment (accepts responsibility) to the patient.

The fundamental goals, processes, and relationships of pharmaceutical care exist regardless of practice setting.

Heppler i Strand (1990) publiquen en l'AJHP l'article titulat: "Oportunities and responsibility in pharmaceutical care".

Atenció Farmacèutica és la provisió **responsable** de la farmacoteràpia amb el propòsit d'obtenir resultats definits que millorin la qualitat de vida del pacient.

Aquests resultats són la cura d'una malaltia, l'eliminació o reducció de la simptomatologia, la interrupció o alentiment del procés patològic o la prevenció d'una malaltia o d'una simptomatologia.

En adoptar-se aquesta definició al 1998, la **FIP** va afegir una esmena significativa: "obtenir resultats precisos que milloren o **mantinguin** la qualitat de vida del pacient"

Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona

Pla d'Estudis de Farmàcia:

SUGGERIMENTS
PROFESSIONALS DE FUTUR

Saló d'Actes de la Reial Acadèmia de Farmàcia
—Pati de l'antic Hospital de la Santa Creu—

Dijous, 25 d'abril de 1991
A les 6 de la tarda

La Vocal de Catalunya i Balears de la Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria y Jefa del Servicio de Farmacia de de Barcelona:

"Celebra la aparición explícita de la Farmacología para la que pide muchos créditos, propone una Farmacología clínica y opina que no debe figurar como asignatura la Farmacia clínica, que es una filosofía, una manera de hacer y entender la Farmacia que no puede encerrarse dentro de un programa de una asignatura; para reemplazarla propone una Asistencia Farmacéutica Sanitaria orientada a la información del enfermo".

El Vice-president del Col·legi de Farmacèutics de Barcelona:

"Que la Farmacia clínica debe contemplar la problemática del paciente. Defiende denominar las cosas por su nombre con una Patología obligatoria. Apoya una Farmacología General y otra experimental, pero con total separación de la Farmacia Asistencial, como punto final y culminación de la carrera".

El moderador

"da por concluida la mesa redonda con un breve resumen, informa que se redactarán unas conclusiones para entregarlas a la Junta de Gobierno de la Real Academia que, si lo considera conveniente como es de suponer, la trasladará al Decanato de la Facultad de Farmacia como documento de trabajo a tener en cuenta".

ANEXO 2-A. Contenido del plan de estudios.

UNIVERSIDAD

DE BARCELONA

PLAN DE ESTUDIOS CONDUCENTES AL TÍTULO DE
Licenciado en Farmacia

1. MATERIAS TRONCALES								
Ciclo	Curso (1)	Denominación (2)	Asignatura/s en las que la Universidad en su caso, organiza/ diversifica la materia troncal (3)	Créditos anuales (4)			Breve descripción del contenido	Vinculación a áreas de conocimiento (5)
				Totales	Teóricos	Prácticos/ clínicos		
2		Farmacología y Farmacia clínica		27 16T+11A	18 11T+7A	9 5T+4A		Farmacología. Farmacia y Tecnología Farmacéutica.
			Farmacología I.	9	6	3	Farmacología General. Origen, propiedades y mecanismos de acción y efectos de los medicamentos.	
			Farmacología II.	9	6	3	Farmacología Descriptiva. Indicaciones. Contraindicaciones. Interacciones medicamentosas.	
			Farmacia clínica y Farmacoterapia.	9	6	3	Información, selección y distribución de medicamentos. Farmacoterapia. Posología. Utilización de medicamentos. Farmacotecnia clínica.	
2		Estancias	Prácticas tuteladas	20 15T+5A	—	20 15T+5A	Periodo de formación de seis meses de prácticas tuteladas que se realizará en oficinas de farmacia, servicios de farmacia hospitalaria y empresas de fabricación de medicamentos, ajustado a lo determinado en las directrices generales (BOE 20 nov. 1990) y en el artículo 1.2 de la Directiva 85/432 CEE.	Farmacia y Tecnología Farmacéutica.

NOV- 1993

27-FEB-1995

10:52

DE FARMACIA H. SANT PAU

A

04021886 PAG.03

1

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Divisió de Ciències
de la Salut

Facultat de Farmàcia

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Divisió de Ciències
de la Salut

Facultat de Farmàcia

2

27-FEB-1995 10:53

DE FARMACIA H. SANT PAU

A

04021886 PAG.05

3

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Divisió de Ciències
de la Salut

Facultat de Farmàcia

Barcelona a 10 de Novembre de 1993.

REUNITS

D'una part l'Excm. i Magfc. Sr. Josep Bricall i Masip, Rector de la Universitat de Barcelona, actuant en nom i representació de la mateixa, en l'exercici de les facultats que li concedeix l'article 80 i concordants dels vigents Estatuts de la Universitat de Barcelona.

Per altra part el Dr. Agusti Trullà, Gerent de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, actuant en nom i representació de l'Hospital, en exercici de les facultats que legalment li estan atribuïdes.

Ambdues parts reconeixent-se reciprocament capacitat jurídica per obligar-se i contractar, havent arribat a un acord de voluntats per a la perfecció del present contracte, ho estableixen a través de les següents manifestacions i pactes:

MANIFESTEN

I. Que la Universitat de Barcelona, i en concret la Facultat de Farmàcia, té especial interès en la formació de farmacèutics en el camp de la "Farmàcia Clínica", comptant ja en el seu reformat pla d'estudis, homologat al gener de 1993, amb una assignatura específica relacionada amb aquesta matèria titulada "Farmàcia Clínica i Farmacoteràpia".

II. Que l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona ve realitzant anualment un curs de formació sobre "Farmàcia Clínica", havent obtingut recentment l'acreditació de l'esmentat curs amb el títol de "Introduction to Clinical Pharmacy", per part de "The School of Pharmacy" de la Universitat de Londres.

I per consegüent

ACORDEN

Realitzar una col·laboració en la realització i impartició del curs "Farmàcia Clínica" que organitza el Departament de Farmàcia de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.

Per aquest fi formalitzen el present Acord d'acord amb les següents

CLAUSULES

PRIMERA.- La Universitat de Barcelona, mitjançant els Catedràtics Dr. Eduard L. Mariño Hernández i Josep Domenech Berrozpe, participarà en la programació i desenvolupament del curs de "Farmàcia Clínica" que s'imparteix a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

SEGONA.- En la llegenda dels diplomes que es donaran al final del curs, es farà constar la participació de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, mentre el present conveni tingui vigència.

TERCERA.- El present conveni de col·laboració tindrà una vigència anual prorrogable automàticament excepte que una de les dues parts ho denunciï amb una antelació de 6 mesos.

I en prova de conformitat, s'estén i se signa el present conveni, per duplicat exemplar i a un sol efecte, en el lloc i data indicats a l'encapçalament.

Josep Bricall i Masip
RECTOR DE LA UNIVERSITAT
BARCELONA

Dr. Agusti Trullà
GERENT DE L'HOSPITAL DE LA
SANTA CREU I SANT PAU

XXII CURSO DE INICIACION A LA FARMACIA CLINICA

Organizado por:
SERVICIO DE FARMACIA DEL HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU

Acreditado por:
«European Society of Clinical Pharmacy», «University of London» y «Sociedad Española de Farmacéuticos de Hospital» como curso de interés para sus asociados.

Dirección:
Dr. Joaquim BONAL
Director del Servicio de Farmacia del Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona (H.S.C.S.P.).
Dra. Isabel CASTRO
Jefe Sección de Farmacia Clínica (H.S.C.S.P.).

Secretaría:
Josefina Escriche - Tel. 291.9000 Ext. 2090
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.
Servicio de Farmacia. Barcelona.

Fechas: del 20 al 31 de Marzo de 1995.

**HOSPITAL
DE LA
SANTA CREU
I
SANT PAU.**

FUNDACIÓ DE GESTIÓ SANITÀRIA DE L'HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU
HOSPITAL UNIVERSITARI DE LA UAB

Barcelona, Marzo de 1995

Dr. EDUARDO L. MARIÑO HERNANDEZ
UNIVERSITAT DE BARCELONA
FACULTAT DE FARMACIA
AV. DIAGONAL, S/N.
08028 BARCELONA

Estimada/o amiga/o:

Adjunto te remito el programa del
XXII CURSO DE INICIACION A LA FARMACIA CLINICA
que tendrá lugar en el Servicio de Farmacia del Hospital de Sant Pau del 20 al 31 de Marzo de 1995. En dicho programa podrás ver la fecha y hora de tu intervención tal como habíamos acordado previamente.

Te agradezco sinceramente tu ayuda y cooperación.

Recibe un atento saludo,

Dr. Joaquim Bonal
Director del Servicio de Farmacia

Anexo: Programa.

REUNITS:

D'una part, Antoni Caparrós Benedicto, rector de la Universitat de Barcelona, i d'altra part, Joaquim Esperalba Iglesias, gerent i director mèdic, del Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.

EXPOSEM:

Que la Universitat de Barcelona, i en concret la Facultat de Farmàcia, té especial interès en la formació de farmacèutics en el camp de la "Farmàcia Clínica", comptant ja en el seu reformat pla d'estudis, homologat al gener de 1992, amb una assignatura específica relacionada amb aquesta matèria titulada "Farmàcia Clínica i Farmacoteràpia", obligatòria per a tots els estudiants de Farmàcia de Catalunya.

Que aquest conveni té com a objectiu principal col·laborar en la formació teòrica i pràctica dels futurs professionals en el camp de la Farmàcia Clínica i Farmacoteràpia, afavorint l'aprenentatge dels estudiants de segon cicle de llicenciatura amb la pràctica directa de la professió dins l'àmbit d'activitats de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.

A fi de concretar els termes d'aquesta col·laboració, les dues parts implicades

ACORDEM:

- 1.- Que l'objectiu del conveni és la col·laboració docent a l'àmbit de Farmàcia Clínica i Farmacoteràpia, que inclou les pràctiques que els estudiants de Farmàcia han de dur a terme a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona sota la supervisió del Servei de Farmàcia.
- 2.- Que aquestes activitats hauran de respondre a un programa específic convingut entre els responsables del Centre i el professor coordinador de l'assignatura Farmàcia Clínica i Farmacoteràpia, actualment el Professor Eduardo L. Mariño, Catedràtic de la Universitat de Barcelona. En tot cas, els programes s'hauran d'ajustar tant als interessos del Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) com als docents.
- 3.- Que el Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) es compromet a rebre i supervisar les activitats de un nombre d'estudiants (mínim de 10) d'acord amb la Facultat de Farmàcia, que faran un mínim de 20 hores de pràctiques clíniques.
- 4.- Que la Facultat vetllarà perquè tots els alumnes que participin en aquestes activitats del Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) estiguin en possessió de l'assegurança escolar corresponent.
- 5.- Que els estudiants s'han de comprometre a complir els horaris i les exigències establertes pel Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) per a la realització de les seves tasques, com també a respectar els principis i les normes deontològiques pròpies de l'exercici professional farmacèutic.

OCT 1995

- 6.- Que el Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) no adquireix cap obligació laboral envers els estudiants que participin en aquesta activitat docent.
- 7.- Que el Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) mitjançant el tutor anomenat a tals efectes haurà d'informar sobre el rendiment de cada estudiant pel que fa al compliment de les seves tasques i a l'aprofitament del programa, i comunicar-ho al coordinador de la Facultat per ésser tingut en compte en l'avaluació final de l'assignatura.
- 8.- Que aquest conveni serà vigent durant un període d'un any a comptar des de la seva signatura per les dues parts implicades i mentre no hi hagi manifestació en contra amb sis mesos d'antelació, es renovarà automàticament.
- 9.- Que qualsevol modificació que alteri el que s'ha establert en aquest conveni, hauria d'ésser efectuada, perquè tingui vigència, per acord mutu de les dues parts.
- 10.- Que la Universitat de Barcelona reconeixerà i acreditarà oficialment al Servei de Farmàcia del Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona) corresponent com a col·laborador de la docència universitària, i procurarà dotar places de Professor Associat, o les que la legislació vigent permeti, en funció de les seves possibilitats. En qualsevol cas el nombre d'estudiants en pràctiques serà condicionat al nombre de Professors Associats del Centre, admetent 10 alumnes en pràctiques per cada Professor Associat del Centre (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona).

Barcelona, 9 d'octubre de 1995

El rector de la Universitat
de Barcelona

Antoni Caparrós Benedicto

El gerent i director mèdic del Hospital
de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.

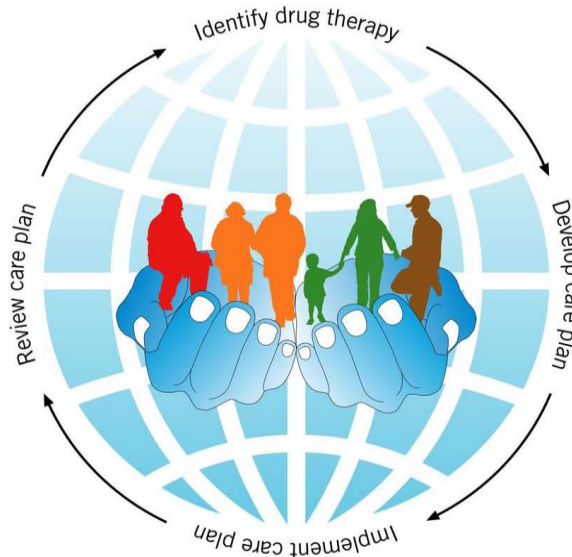

Joaquim Esperalba Iglesias

Developing pharmacy practice

A focus on patient care

Working draft for field testing and revision
2006 edition

Desarrollo de la práctica de farmacia

Centrada en la atención del paciente

© Organización Mundial de la Salud y Federación Internacional Farmacéutica, **2006**.

Versión española realizada por

Eduardo Mariño, Cecilia Fernández y Pilar Modamio
(Unidad de Farmacia Clínica y Farmacoterapia de la Universidad de Barcelona),

Aldo Álvarez (Red Sudamericana de Atención Farmacéutica, RedSAF),

Rubén Roa (Médico de Familia, Argentina),

Mª Francisca Ezquieta, José R García-Soláns y Miguel A Gastelurrutia (farmacéuticos comunitarios, España; lista AF de www.Uninet.edu).

Coordinación de Mariano Madurga (Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios).

Licenciatura en Farmacia – Universitat de Barcelona		Grado en Farmacia – Universitat de Barcelona
Plan de estudios 1992	Plan de estudios 2002	Verificación (13/05/2009) Resolución de 14 de marzo de 2012, de la Universidad de Barcelona, por la que se publica el plan de estudios de Graduado en Farmacia (15/09/2017)
Farmacia Clínica y Farmacoterapia (TO, 9 CR, 1995-96)	Farmacia Clínica y Farmacoterapia (TO, 8.5 CR, 2003-04)	Farmacia Clínica y Atención Farmacéutica (TO, 6 ECTS, 2010-11)
	Biotechnología Farmacéutica (OU, 4.5 CR, 2003-04)	Biotechnología Farmacéutica: Industria (OI, 3 ECTS, 2010-11)
		Farmacia Asistencial (OI, 3 ECTS, 2011-12)
Ensayos Clínicos y Farmacovigilancia (OT, 5 CR, 1996-97)	Ensayos Clínicos y Farmacovigilancia (OT, 6 CR, 2003-04)	Ensayos Clínicos y Farmacovigilancia (OT, 3 ECTS, 2010-11)
Farmacia Social (OT, 5 CR, 1996-97)	Atención Farmacéutica y Farmacia Social (OT, 6 CR, 2003-04)	
Fluidoterapia y Mezclas Endovenosas (OT, 5 CR, 1996-97)	Fluidoterapia y Mezclas Endovenosas (OT, 4.5 CR, 2003-04)	
Trabajo Práctico (OT, 7-14 CR, 1996-97)	Trabajo Dirigido (OT, 6 CR, 2003-04)	Trabajo Dirigido (OT, 6 ECTS, 2010-11)
Avances en Terapia Biotecnológica (OT, 5 CR, 1997-98)	Avances en Terapia Biotecnológica (OT, 4.5 CR, 2003-04)	
	Farmacia de Atención Primaria y Servicios de Salud (OT, 4.5 CR, 2007-08)	
Farmacoinformática (OT, 6 CR, 1997-98)	Farmacoinformática (OT, 6 CR, 2007-08)	
		Trabajo Fin de Grado (TO, 6 ECTS, 2011-12)

(CR: Créditos, OI: Obligatoria de Itinerario, OI-1: Farmacia Industrial e Investigación Farmacéutica, OI-2: Farmacia Asistencial y Análisis Clínicos, OT: Optativa, OU: Obligatoria de Universidad, TO: Troncal Obligatoria)

2024/782

31.5.2024

DIRECTIVA DELEGADA (UE) 2024/782 DE LA COMISIÓN
de 4 de marzo de 2024

por la que se modifica la Directiva 2005/36/CE del Parlamento Europeo y del Consejo en lo relativo a los requisitos mínimos de formación para las profesiones de enfermero responsable de cuidados generales, odontólogo y farmacéutico

(Texto pertinente a efectos del EEE)

Directiva 85/432 5) el ciclo de formación contemplado en el punto 3 comprende una enseñanza teórica y práctica al menos en las siguientes materias:	Modificación de la Directiva de 2005 adoptada el 4 de marzo de 2024
Botánica y Zoología	Botánica y Zoología
Física	Física
Química General e Inorgánica	Química General e Inorgánica
Química Orgánica	Química Orgánica
Química Analítica	Química Analítica
Química Farmacéutica, incluyendo el análisis de medicamentos	Química Farmacéutica, incluyendo el análisis de medicamentos
Bioquímica General y Aplicada (Médica)	Bioquímica general y aplicada (médica)
Anatomía y Fisiología; terminología médica	Anatomía, fisiología, patología y fisiopatología ; terminología médica
Microbiología	Microbiología
Farmacología y Farmacoterapia	Farmacología y farmacoterapia
Tecnología Farmacéutica	Tecnología farmacéutica
	Tecnología biofarmacéutica
Toxicología	Toxicología
Farmacognosia	Farmacognosia
Legislación y, en su caso, Deontología	Legislación y, en su caso, deontología
	Genética y farmacogenómica
	Inmunología
	Farmacía clínica
	Atención farmacéutica
	Farmacía social
	Salud pública, incluida la epidemiología
	Práctica Farmacéutica
	Farmacoeconomía

Aprobat per Junta de Facultat del 6 de març de 2025

➤ **Assignatures obligatòries:**

- Desenvolupament Preclínic i Clínic de Fàrmacs. 6 ECTS (juntament amb Farmacologia)
- Farmàcia Clínica i Atenció Farmacèutica. 6 ECTS
- Farmàcia Social i d'Atenció Primària. 3 ECTS
- Introducció a la Pràctica Farmacèutica. 6 ECTS

➤ **Assignatures optatives:**

- Intel·ligència Artificial en Farmàcia. 3 ECTS

Proposta d'Ordre CIN (17 de marc de 2025)

Informat pel Sr. Degà de Farmàcia, consensuada amb el Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos i la Federación Española de Estudiantes de Farmacia i que va ser aprovada per unanimitat per la Conferencia Nacional de Decanos de Farmacia

Módulo CIN 2025	ECTS	Resultados de aprendizaje
<u>De Farmacología, Farmacoterapia y Farmacia Clínica</u>	36	Conocer los procesos de absorción, distribución, metabolismo y excreción de fármacos, y factores que los condicionan. Programar y corregir la posología de los medicamentos en base a su farmacocinética. Describir y comprender los mecanismos de acción a través de los cuales los fármacos ejercen sus efectos terapéuticos, así como sus efectos adversos, para una adecuada aplicación en el tratamiento de pacientes. Conocer y manejar las indicaciones, contraindicaciones y precauciones de uso de los fármacos, asegurando su correcta administración en diferentes escenarios clínicos. Identificar y evaluar las interacciones entre fármacos y con otros componentes comprendiendo su relevancia clínica, los riesgos y beneficios, y aplicando estrategias para evitar aquellas interacciones que puedan generar efectos adversos. Describir, identificar y manejar las reacciones adversas más comunes de los medicamentos, implementando medidas preventivas y terapéuticas adecuadas para minimizar sus impactos. Conocer y evaluar los efectos de sustancias, de origen natural, sintético o biotecnológico, con actividad farmacológica y dominar los métodos empleados en el diseño, desarrollo y evaluación de ensayos preclínicos y clínicos. Conocer los factores que influyen en la variación individual de la respuesta a los fármacos, con especial énfasis en aspectos farmacogenéticos. Conocer los fármacos utilizados en diversas patologías, siguiendo criterios de selección basados en guías farmacoterapéuticas avaladas por sociedades científicas, así como comprender la metodología de colaboración con equipos multidisciplinares en la elaboración y actualización de dichas guías. Conocer las drogas de abuso naturales y sintéticas y los riesgos asociados a su dependencia y adicción a las mismas Valorar la efectividad y seguridad de los fármacos, radiofármacos y productos sanitarios. Conocer las terapias avanzadas (terapias celulares, terapias génicas, productos de ingeniería tisular) y las inmunoterapias, incluyendo sus aplicaciones en enfermedades complejas. Trabajar con equipos multidisciplinares tanto para la provisión de atención sanitaria como en el desarrollo e implementación de estrategias para la promoción de la salud. Conocer los fármacos más empleados en medicamentos veterinarios con sus particularidades en cuanto a sus mecanismos de acción, efectos, reacciones adversas y recomendaciones en su dispensación. Seleccionar y utilizar de manera efectiva las fuentes de información, interpretando y aplicando los datos obtenidos para optimizar la terapéutica.
<u>De Farmacia Social y Atención Farmacéutica</u>	12	Conocer las bases teóricas y la terminología empleada en la definición de los problemas relacionados con los medicamentos, así como los resultados negativos asociados a la medicación y las intervenciones para resolverlos. Conocer las técnicas de comunicación oral y escrita adquiriendo habilidades que permitan informar a los pacientes en términos inteligibles y adecuados a los diversos niveles culturales y entornos sociales, así como cooperar de manera efectiva con otros profesionales sanitarios. Realizar entrevistas clínicas y ofrecer a los pacientes información sobre medicamentos, productos sanitarios, cosméticos, complementos alimenticios y biocidas, y problemas relacionados con la salud. Realizar vigilancia sanitaria activa (farmacovigilancia, cosmetovigilancia y vigilancia de productos sanitarios) y notificar reacciones adversas.
		Evaluar la información clínica, farmacológica, farmacotécnica y biológica, así como la información sobre el paciente y/o los resultados en salud, incluyendo la interpretación de los principales resultados analíticos en el contexto de los Servicios Farmacéuticos Asistenciales. Gestionar y evaluar la adherencia terapéutica, así como realizar el seguimiento farmacoterapéutico del paciente Emplear herramientas adecuadas para mejorar la seguridad del paciente y la efectividad del tratamiento mediante el uso racional del medicamento, incluyendo las dirigidas a la revisión de uso de los medicamentos, la adecuación de la farmacoterapia, la desprescripción y la conciliación de la medicación. Conocer y emplear guías y manuales de buenas prácticas para llevar a cabo servicios profesionales farmacéuticos asistenciales. Aplicar los principios de la práctica farmacéutica para la adecuada provisión de medicamentos y otros productos sanitarios, así como de los servicios profesionales farmacéuticos asistenciales y de las prestaciones a los individuos y a la sociedad, especialmente en colectivos vulnerables como pacientes polimedicados o servicios rurales. Gestionar y dispensar medicamentos de indicación farmacéutica, de prescripción médica, así como medicamentos de uso veterinario. Tomar decisiones clínicas basadas en la evidencia científica, incluyendo la valoración de síntomas menores en los pacientes y la indicación de tratamiento de acuerdo con la legislación vigente. Conocer la historia y función social de la Farmacia; identificar las desigualdades sociales, políticas y económicas que influyen en el ámbito del acceso a la salud así como promover en este sentido acciones de sensibilización, educación y cooperación. Adaptar los conocimientos en atención farmacéutica a las particularidades del estado fisiológico del paciente: pediatría, embarazo, lactancia, geriatría y diferencias relacionadas con el género. Conocer y aplicar los mecanismos de comunicación entre el profesional farmacéutico y otros profesionales sanitarios con el fin de velar por la efectividad del tratamiento y la seguridad del paciente. Saber formular, evaluar y asesorar en el uso adecuado de productos dermofarmacéuticos. Preparar el reacondicionamiento de los medicamentos utilizando el Sistema Personalizado de Dosificación en el ámbito comunitario, domiciliario y/o centros sociosanitarios.

Información para el estudiante – Máster en Medicamentos, Salud y Sistema Sanitario

Información del máster

● Información destacada

● Acciones de apoyo y orientación

● Becas y ayudas

● Calendario académico

● Evaluación

● Horarios de clase

● Movilidad

● Organización y metodología docente

● Planes docentes

● Reconocimiento de créditos

● Trabajo final de máster

Información destacada

¡Te damos la bienvenida al portal de gestión de tus estudios!

Consulta la [información general](#) del máster en Medicamentos, Salud y Sistema Sanitario (presentación, objetivos y competencias, acceso y admisión, plan de estudios y salidas profesionales)

● Matrícula

Compartir:

AQU Catalunya está inscrita en EQAR

Trámites académicos

Encuestas satisfacción
alumnado y titulados

Master a distancia en atención farmacéutica integral

Barcelona 1999-2001

Unitat de Farmàcia Clínica i Farmacoteràpia
Departament de Farmàcia i Tecnologia Farmacèutica
Universitat de Barcelona

FORMACIÓ
a DISTÀNCIA

Material

Este curso está estructurado en módulos didácticos que engloban al menos los siguientes contenidos:

- Métodos y técnicas para el ejercicio de la Atención Farmacéutica.
- Formación en materia clínica en diversas patologías crónicas.
- Propuestas de Atención Primaria para la colaboración Farmacia - Centro de Salud.
- Materiales didácticos orientados al farmacéutico y al paciente.
- Material complementario de prácticas:
Programas en soporte CD-ROM (para Windows 95) de:
Atención Farmacéutica (nivel I y II).
Nutrición (nivel I y II).
Consultas bibliográficas.
Agenda informatizada.
- Cuestionarios de evaluación.

Profesorado

- **Carmen Alerany Pardo**
Farmacéutica. Clínica Adriano, Barcelona
- **Joan Altimiras**
Farmacéutico. Hospital General de Catalunya.

- **Jeronim Artigas**
Ingenier industrial. Dep. Organización de Empresas. Universitat Politècnica de Catalunya
- **Josep Boatella Riera**
Farmacéutico. Catedrático de la Facultat de Farmacia. Universitat de Barcelona
- **Joaquín Bonal de Falgàs**
Farmacéutico, Barcelona
- **Manuel Borrell Muñoz**
Médico de familia. ABS Les Corts, Barcelona
- **Tomás Casasín Edo**
Farmacéutico. Hospital de Viladecans, Barcelona
- **Eulalia Esquerra Tuñi**
Médico de familia. ABS Barceloneta, Barcelona
- **Montserrat Farrus Palou**
Médico de familia. ABS El Carmel, Barcelona
- **Cecilia Fernández Lastra**
Farmacéutica. Profesora de la Facultat de Farmacia. Universitat de Barcelona
- **Josep Franch Nadal**
Médico de familia. ABS Raval Sud, Barcelona
- **Amparo Gascó Aparici**
Médico de familia. ABS Barceloneta, Barcelona

F

DECIDEIX EL TEU FUTUR, JUGA AMB AVANTATGE.

CIÈNCIES DE LA SALUT

- POSTGRAU EN VETERINÀRIA HOMEOPÀTICA. Monogràfics (ref. 8198). PRIMERA EDICIÓ.
- MÀSTER EN PSICOLOGIA CLÍNICA EN HOSPITAL GENERAL (ref. 8234). PRIMERA EDICIÓ.
- POSTGRAU EN INFERMERIA RADIOLÒGICA (ref. 8262). QUARTA EDICIÓ.
- DIPLOMA EN FARMÀCIA HOMEOPÀTICA (ref. 8197). CINQUENA EDICIÓ.
- MÀSTER EN GERONTOLOGIA SOCIAL (ref. 8277). DESENA EDICIÓ.
- MÀSTER EN GESTIÓ DE SERVEIS D'INFERMERIA (ref. 8194). CINQUENA EDICIÓ.
- MÀSTER EN INFERMERIA PSICOSOCIAL I SALUT MENTAL (ref. 8134). TERCERA EDICIÓ.
Sessió informativa: 6 de setembre a les 10 h, al Palau de les Heures.

Formació a distància

- MÀSTER EN PSICOGERONTOLOGIA I NEUROCIÈNCIES APLICADES (ref. 8266) SEGONA EDICIÓ.
Sessió informativa: 8 de setembre a les 19 h, al Palau de les Heures.
- MÀSTER A DISTÀNCIA EN MEDICINA AVALUADORA. (ref. 8295) PRIMERA EDICIÓ.
- **MÀSTER A DISTÀNCIA EN ATENCIÓ FARMACÈUTICA INTEGRAL. (ref. 8289). PRIMERA EDICIÓ.**
- **ELS SERVEIS D'ALIMENTACIÓ I NUTRICIÓ: UN ENFOCAMENT GERENCIAL I SISTEMIC (ref. 8283).**
PRIMERA EDICIÓ.
- MÀSTER A DISTÀNCIA EN GERONTOLOGIA SOCIAL APLICADA (ref. 8013). PRIMERA EDICIÓ.
- POSTGRAU A DISTÀNCIA EN DIRECCIÓ I GESTIÓ DE RESIDÈNCIES GERIÀTRIQUES (ref. 8017).
PRIMERA EDICIÓ.
- POSTGRAU A DISTÀNCIA EN GESTIÓ D'ATENCIÓ PRIMÀRIA- GAP (ref. 8264). SEGONA EDICIÓ.

SOL·LICITUD D'INFORMACIÓ

Nom i cognoms

Adreça CP i Població

Telèfon E-mail

Desitjo rebre informació del/s curs/os amb les referències següents:

Enviar a: Formació Continuada-Les Heures (Universitat de Barcelona/Fundació Bosch i Gimpera). Palau de les Heures.

F

Formació Continuada
Les Heures

[Grados](#) [Másteres y posgrados](#) [Programas de doctorado](#) [Información académica](#)

[Universidad de Barcelona](#) / [Estudios](#) / [Másteres y posgrados](#) / [Buscador de másteres y posgrados](#) / [ATENCIÓN FARMACÉUTICA INTEGRAL \(2024 - 2026 \) - 202312114](#)

TÍTULO DE MÁSTER DE FORMACIÓN PERMANENTE EN ATENCIÓN FARMACÉUTICA INTEGRAL (2024 - 2026)

PREINSCRIPCIÓN

[Presentación](#)

[Objetivos y competencias](#)

[Acceso y admisión ▾](#)

[Contacto](#)

<https://web.ub.edu/es/web/estudis/w/masterpropio-202312114>

Ferran Laín i Devant, Director de l'Agència de Postgrau de la Universitat de Barcelona

CERTIFICO: Que el Màster de Formació Permanent d'Atenció farmacèutica integral, sota la direcció del Dr. Eduard Mariño, ha obtingut el Guardó IMPULS com a reconeixement de la contribució acadèmica del programa amb una trajectòria de 25 anys dins la formació permanent.

I, per què consti i tingui els efectes que corresponguin, signo aquest certificat.

FERRAN LAIN
DEVANT - DNI
37322531V

Digitally signed by FERRAN
LAIN DEVANT - DNI
37322531V
Date: 2025.05.27 10:43:33
+02'00'

Barcelona, 28 de maig de 2025

IMPULS A LA FORMACIÓ PERMANENT

MÀSTER DE FORMACIÓ
PERMANENT EN
ATENCIÓ
FARMACÈUTICA
INTEGRAL

BARCELONA, 28 DE MAIG DE 2025

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

SYMPOSIUM VENUE
The ESCP Symposium 2012 will take place at Hotel Fira Palace, Avenida Rius i Taulet 1-3, Barcelona, Spain, www.fira-palace.com, situated near the famous Plaza de España. For further information on the City of Barcelona: www.barcelonaturisme.com.

ORGANISING SECRETARIAT
Grup Reunions i Gènia (GRIG) has been selected by ESCP as the official Symposium Organiser for the 2012 Symposium to process registrations, hotel reservations and excursions. All correspondence should be sent to: ESCP 2012 reunionsciencia
Montnegre, 18-24, bajos • 08029 Barcelona, Spain
Tel: +34 934 108 646
Fax: +34 934 303 265
Email: escp2012@reunionsciencia.es
Website: www.reunionsciencia.es

REGISTER BEFORE 31 JULY 2012 IN ORDER TO
BENEFIT OF THE LOW EARLY-BIRD RATES!

SYMPOSIUM COMMITTEES
Eduardo L. Mariño, Spain, Symposium President
Organising Committee
Mercè Barau, Spain
Cecilia Bersten, Sweden
Borja G. de Biliuka, Spain
Cecilia Fernández, Spain, Chair
Erik Gerbrands, Netherlands
José Ibáñez, Spain
Gert Laekeman, Belgium
Anne Leendertse, Netherlands
Eduardo L. Mariño, Spain
Mireia Massot, Spain
Cristina Roure, Spain
Inmaculada Torre, Spain

IMPORTANT DATES AND DEADLINES
Registration opening: 01 April 2012
Abstract Submission opening: 01 May 2012
Abstract Submission deadline: 01 July 2012
Early Registration deadline: 31 July 2012
Notifications to Abstract Submitters: 30 August 2012
Registration Deadline for Abstract presenters: 15 September 2012

SUPPORTED BY
European Society of Clinical Pharmacy: ESCP
Clinical Pharmacy and Pharmacotherapy Unit – Universitat de Barcelona: CPPU-UB
Fundación Pharmaceutical Care: FPC
Col·legi Oficial de Farmacèutics de Barcelona: COFB
Sociedad Española de Farmacéuticos de Atención Primaria: SEFAP
Sociedad Española de Farmacia Comunitaria: SEFAC
Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria: SEFH
Societat Catalana de Farmàcia Clínica: SCFC

JOIN ESCP
The aim of the European Society of Clinical Pharmacy is to develop and promote the rational and appropriate use of medicines by the individual and by society. For further information about the Society or its products portfolio and in order to become a member of ESCP, get in touch with: www.escpweb.org
ESCP International Office, It Kruiswold Pharmacy,
Voorstraat 13, 9285NM Buitenpost, Netherlands
Tel: +31 645 915831; Fax: +31 511 543660
Email: info@escpweb.org

41ST ESCP SYMPOSIUM ON CLINICAL PHARMACY • BARCELONA, SPAIN • 29-31 OCTOBER 2012

PERSONALISED AND SAFE THERAPY

Dear Colleagues

On behalf of the Clinical Pharmacy and Pharmacotherapy Unit- Universitat de Barcelona (CPPU-UB), Col·legi Oficial de Farmacèutics de Barcelona, Fundación Pharmaceutical Care, Societat Catalana de Farmàcia Clínica, Sociedad Española de Farmacia Comunitaria, Sociedad Española de Farmacia Hospitalaria, Sociedad Española de Farmacéuticos de Atención Primaria and the European Society of Clinical Pharmacy (ESCP), we are pleased to invite you to the 41st European Symposium on Clinical Pharmacy in Barcelona (October 29th - 31st 2012). Personalised and safe therapy should be offered to all patients. This is however not the case. Too many patients suffer from medicine related problems due to sub-optimal prescribing and lack of follow up on therapy. Only by adjusting the therapy to the need of the individual patient and doing it in a safe way can we achieve the best possible health for that patient. But how do we do this? What are the experiences of others and what are the problems that we should try to avoid? How can we as clinical pharmacists help in assuring that the individual patient receive the best possible therapy? The answer depends on the individual patient, the individual pharmacist, and of the care setting. Come and join us in Barcelona to discuss and learn how to perform clinical pharmacy with the goal of achieving safe and personalised therapy. During these days you will meet international experts reporting on recent developments, exchange and share knowledge during workshops, oral communications and poster sessions. And naturally since the symposium is in Barcelona, you will have ample opportunities for networking and friendly socializing.

Cecilia Bersten
President ESCP

Eduardo L. Mariño
President of the symposium

Cecilia Bersten
President ESCP

Eduardo L. Mariño
Symposium president

SCIENTIFIC PROGRAMME

The scientific programme includes keynote lectures, invited lectures, oral free communications, scientific and industry-supported symposia, working group meetings, moderated poster presentations and pre-congress educational courses. The official Symposium language is English. No simultaneous translation will be available.

Main Topics:

- Advances in personalized therapy in oncology
- Biosimilars
- Orphan drugs and ultra orphan drugs
- European perspective of the clinical trials
- Modeling and simulation in the development of new drugs by the pharmaceutical industry
- Pharmacogenetics and pharmacists
- Current status of parallel trade in medicines
- Approach to the polymedicated patient
- Cost containment measures in hospital pharmacy services: the role of the hospital pharmacy services in the rational use of drugs
- Adherence to medication: the role of the hospital pharmacist in improvement adherence
- Patient safety: the role of hospital pharmacist in the prevention of adverse effects related to health care
- Training in Clinical Pharmacy and Public Health Pharmacy at the pharmacy degree at European level
- Postgraduate specialization in the training of pharmacists

All afternoon parallel sessions are scheduled including interactive workshops, oral communications and poster discussion fora. Workshops will be announced in the Provisional Program and via the ESCP symposium website: www.escpweb.org.

There will be a **Welcome reception on Monday evening** and the **Symposium Dinner** will be on **Wednesday evening**.

ABSTRACT SUBMISSION

From 01 May 2012, participants are invited to submit abstracts on Clinical Pharmacy online through the official symposium website at www.escpweb.org. Further information as well as the Call for Abstracts are also available on this website. Accepted and presented abstracts will be published in the International Journal of Clinical Pharmacy (IJC; former PWS).

Abstract submission deadline: 01 July 2012.

Sociedad Española de Farmacia Comunitaria

Media Partner:

With the institutional support of:

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Real Academia Nacional de Farmacia

Real Acadèmia de Farmàcia de Catalunya

Academia Iberoamericana de Farmacia

CONSEJO GENERAL DE COLEGIOS OFICIALES DE FARMACÉUTICOS

CONSELL DE COL·LEGIS FARMACÈUTICS DE CATALUNYA

Any	Títol Tesis Doctoral àmbit Clínic
1984	Farmacocinética experimental y clínica del Cefotiam
	Eficacia del control de niveles séricos de teofilina en pacientes con asma bronquial
	Distribución experimental y clínica de fosfomicina
1985	Farmacocinética de cefmetazol: Utilización en la profilaxis quirúrgica
1986	Estudios toxocinéticos del Paration
1988	Farmacocinética del imidazol 2-hidroxibenzoato en voluntarios sanos
1989	Seguimiento clínico y analítico de la digoxinemia en pacientes de edad avanzada
1992	El cortisol como determinante del efecto analgésico en los pacientes del dolor crónico
1993	Monitorización Farmacocinética de Antiepilépticos
1997	Aportación a la farmacocinética clínica de carebastina
1999	Estudio farmacocinético y toxicidad de la CsA y sus metabolitos en trasplantes de órganos
2002	Incidencia de los errores de medicación en pacientes hospitalizados: estudios de la calidad de utilización de los medicamentos.
2004	Estudios de resultados en utilización de medicamentos: Efectividad vs eficacia
2005	Estudi de la prescripció de medicaments en els dispositius d'atenció a la patologia urgent.
	Monitorización intensiva de reacciones adversas medicamentosas en un Servicio de Geriátría de un Hospital General.
2006	Influència del coneixement del tractament farmacològic en el grau d'adherencia i la utilització de recursos sanitaris en pacients amb patologia cardiovascular crònica pertanyents a dues àrees bàsiques de salut de Barcelona
2007	Factores que determinan la utilización de medicamentos en el paciente crítico

Any	Títol Tesis Doctoral àmbit Clínic (cont.)
2007	Terapéutica combinada de interferones con ribavirina: comparación de efectividad y perfil de efectos adversos
2011	Identificación de la influencia de la edad y el sexo en el consumo de medicamentos
2012	Estudio de la medicación prescrita a las personas afectadas de conductas hostiles sistemáticas en su ámbito laboral.
2014	Aportación al conocimiento de la farmacocinética de metadona en plasma y saliva humanos
	Evaluación de la comprensibilidad y legibilidad de prospectos de medicamentos biotecnológicos
2015	Variabilidad de los niveles de hemoglobina en pacientes tratados con agentes estimulantes de la eritropoyesis en pre-diálisis
	Utilitat diagnòstica dels leucòcits marcats amb tecneci-99m en la pràctica diària hospitalaria
	Caracterización de los usuarios polimedicados y análisis de la implantación de la receta electrónica
2017	Los Sistemas Personalizados de Dosificación y su aportación a la seguridad de los pacientes
2019	Adecuación de la farmacoterapia de los trastornos conductuales en pacientes con demencia ingresados en una unidad de psicogeriatría
	Seguridad del Paciente: Estudio de factores para su consecución
2021	Impacto de los sucesivos cambios de legislación en la actividad y dinámicas de funcionamiento de los Comités Éticos de Investigación en Cataluña.
2023	Utilització de medicaments des de l'atenció primària en el dolor crònic no oncològic
2023	Estudio de las necesidades de información de los pacientes en la dispensación de medicamentos
2024	Seguiment farmacoterapèutic de malalts crònics complexos i integració en el marc de la gestió compartida de processos

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Unidad de Farmacia Clínica y Atención Farmacéutica

La Unidad de Farmacia Clínica y Atención Farmacéutica, anteriormente denominada Farmacia Clínica y Farmacoterapia, es una de las cuatro unidades que forma parte de la sección de Farmacia y Tecnología Farmacéutica de la Facultad de Farmacia y Ciencias de la Alimentación de la Universitat de Barcelona (UB).

Operativa desde el 6 de febrero de 1996

Algunos antiguos miembros de la Unidad de Farmacia Clínica y Atención Farmacéutica – UB

- ✓ **Margarita Aguas Compaired.** H. U. Sagrat Cor. Barcelona.
- ✓ **Joan Altimiras Ruiz.** H. de la Santa Creu i Sant Pau. Barcelona.
- ✓ **Xavier Bonafont Pujol.** H. Germans Trias i Pujol. Badalona.
- ✓ **Rafael Borràs Vives.** TEVA Pharmaceuticals.
- ✓ **Tomás Casasin Edo.** H. de Viladecans.
- ✓ **Mª Cinta Gamundi Planas.** Clínica del Pilar. Barcelona.
- ✓ **Mª Pilar Gascón Lecha.** Farmacèutica Comunitària. Barcelona.
- ✓ **Anna Mas Comas.** H. Sant Joan de Déu. Esplugues de Llobregat.
- ✓ **Mª Pilar Mas Lombarte.** H. General de Granollers.
- ✓ **Eric Miguez Diez.** Becari
- ✓ **Toni Miró Aspá.** Farmacèutic Comunitari. Barcelona.
- ✓ **Josep Monterde Junyent.** H. del Mar / H. de la Vall d'Hebron. Barcelona.
- ✓ **Carlos Pardo Gracia.** H. General de Granollers.
- ✓ **Àngels Piñero López.**
- ✓ **Ramón Pla Poblador.** H. U. Mútua de Terrassa.
- ✓ **Montserrat Pons Busom.** H. U. Sagrat Cor. Barcelona.
- ✓ **Carles Quiñones Ribas.** H. Germans Trias i Pujol. Badalona.
- ✓ **Mercè Roca Massa.** H. Clínic. Barcelona.
- ✓ **Eugeni Sedano Monasterio.** Laboratoris Esteve.
- ✓ **Ignacio Segarra Tous.** Prof. Universidad Murcia
- ✓ **Dolors Soy Muner.** H. Clínic. Barcelona
- ✓ **Inmaculada Torre Lloveras.** F. H. L'Esperit Sant. Sta. Coloma de Gramenet.
- ✓ **Manuela Velázquez Prieto.** H. de la Creu Roja. Hospitalet de Llobregat.

Membres Unitat de Farmàcia Clínica i Atenció Farmacèutica – UB (2025)

Fonamentalment a la Universitat

- Mariño Hernández, Eduardo L (Catedràtic Emèrit)
- Fernández Lastra, Cecilia (Catedràtica d'Universitat)
- Modamio Charles, Pilar (Catedràtica d'Universitat)
- Braza Reyes, Antonio J (Prof. lector)
- Delgado Hernández, René (Prof. lector)
- Viñas Bastart, Montserrat (Prof. lector)
- Sureda Rosich, Maria (Becari recerca)

Fonamentalment en Farmàcia Comunitària

- Bagaria de Casanova, Guillermo (Prof. Assoc.)
- Braun Vives, Joaquim (Prof. Assoc.)
- Rodríguez García, Estela (Prof. Assoc.)

Fonamentalment en Atenció Primària

- Segú Tolsà, Josep Lluís (Prof. Assoc.)

Fonamentalment en Administració

- Gilabert Perramon, Antoni (Prof. Assoc.)
- Guiu Segura, Josep Maria (Prof. Assoc.)

Fonamentalment en Farmàcia Hospitalària

- Álvarez Martins, Marlene. H. Germans Trias i Pujol (Prof. Assoc.)
- Borrás Trias, Laura. H. General de Granollers (Prof. Assoc.)
- De Pourcq, Jan Thomas. H. de la Santa Creu i Sant Pau (Prof. Assoc.)
- Fernández Cañabate, Eva. F. H. L'Esperit Sant (Prof. Assoc.)
- Garin Escrivà, Noe. H. de la Santa Creu i Sant Pau (Prof. Assoc.)
- González Valdivieso, Juan. H. U. Sagrat Cor (Prof. Assoc.)
- Mariño Fernández, Cecilia. Institut Guttmann (Prof. Assoc.)
- Martínez Santana, Virginia. Institut Guttmann (Prof. Assoc.)
- Miserachs Aranda, Núria. F. H. L'Esperit Sant (Prof. Assoc.)
- Montoliu Alcón, Paula. H. U. Sagrat Cor (Prof. Assoc.)
- Nicolas Picó, Jordi. H. U. Mútua de Terrassa (Prof. Assoc.)
- Redondo Capafons, Susana. H. U. Parc Taulí (Prof. Assoc.)
- Rudi Sola, Nuria. H. General de Granollers (Prof. Assoc.)
- Sangrador Pelluz, Cristina. H. U. Mútua de Terrassa (Prof. Assoc.)

Fonamentalment en Indústria Farmacèutica i afins

- Lizano Díaz, Irene (Prof. Assoc.)
- De Figueiredo Escribá, Carlos (Prof. Assoc.)
- Ruiz Loscertales, Hèctor (Prof. Assoc.)
- Tobaruela Martínez, Gonzalo (Prof. Assoc.)

Això és tot, i nosaltres seguirem

Moltes gràcies !!!

Eduardo L. Mariño
emarino@ub.edu